

Fågelinventering inom detaljplan Njurunda Prästbol 1:124

Pippi På Fåglar

Datum: 2022-12-08

Beställare: Järnvägen Fastigheter AB

Beställarens kontaktperson: Mikael Persson

Utfört av: Pippi På Fåglar
www.pippipafaglar.se
070-238 22 38

Inventering och rapportförfattare: Jan Lindström (Pippi På Fåglar) jan@pippipafaglar.se

Kartor: Sundsvalls kommuns publika webbkartor. <https://karta.sundsvall.se/>

Omslagsfoto: Befintlig byggnad på fastigheten som tidigare har varit prästgård.

Sammanfattning

Naturkonsulten Pippi På Fåglar genomförde en fågelinventering på fastigheten Njurunda Prästbol 1:124 i Njurundabommen under perioden 14-27 juli 2022. Syftet var att undersöka förekomsten av fågelarter som har ett högt skydd. Inventeringen visade att inga fågelarter som påverkas av artskyddsbestämmelserna häckar eller födosöker på fastigheten.

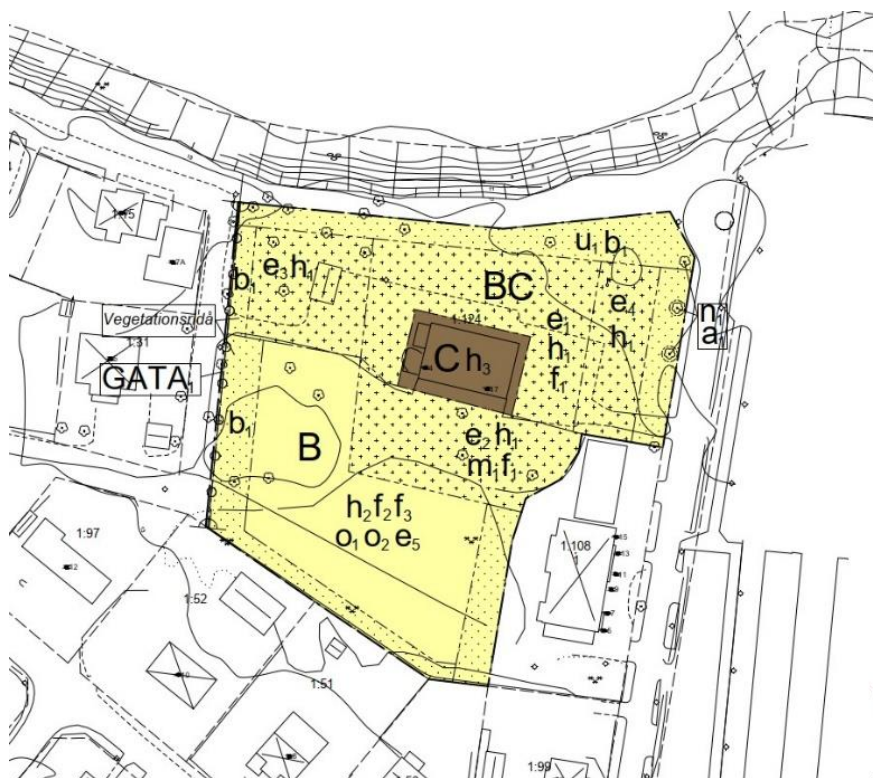
Innehållsförteckning

Bakgrund och syfte _____	4
Inventeringsmetod _____	5
Resultat _____	6
Diskussion _____	8
Slutsats _____	9
Referenser _____	10
Bilaga 1. Översiktskarta _____	11
Bilaga 2. Artskydd för fåglar i lagstiftningen _____	12
Bilaga 3. Detaljerad inventeringsredovisning _____	13

Bakgrund och syfte

Stadsbyggnadskontoret i Sundsvalls kommun arbetar med att ta fram en ny detaljplan för fastigheten Njurunda Prästbol 1:124. Syftet med denna detaljplan är att möjliggöra för uppförande av nya bostäder i ett centralt läge i Njurundabommen, (bilaga 1).

Planförslaget möjliggör för ett flerbostadshus med byggrätt i maximalt två och en halv våningar samt att befintlig byggnad kan nyttjas för centrumändamål. Planförslaget möjliggör även uppförande av carports och komplementbyggnader, (figur 1).

Figur 1 Plankarta ur detaljplanen för Njurunda Prästbol 1:124

Boende i närområdet har kontaktat Stadsbyggnadskontoret och framfört synpunkter på att det är många fåglar i området och att det kan finnas fågelarter som man måste ta hänsyn till. Stadsbyggnadskontoret har därför uppmanat fastighetsägaren att göra en inventering av fåglar på fastigheten så att de kan göra en bedömning om detaljplanen kommer i konflikt med artskyddsförordningen, (bilaga 2).

Naturkonsulten Pippi På Fåglar fick i juli 2022 i uppdrag av Järnvägen Fastigheter AB att genomföra en fågelinventering för att undersöka om det finns fågelarter i området som är skyddade enligt Artskyddsförordningen och EU:s fågeldirektiv, bilaga 1. Utredningens syfte är även att bedöma hur en exploatering av utredningsområdet påverkar de förkommande arterna och vilka åtgärder som kan genomföras för att minimera eventuell påverkan.

Inventeringsmetod

Häckfågelinventeringar görs normalt i maj/juni då fågelsången är som mest aktiv. Då är det enkelt att identifiera fågelarter och revir utifrån hannarnas sång. Vid inventering av fåglar i juli månad har de flesta häckande fågelarter ungar som redan lämnat boet men eftersom unga och vuxna fåglar till en början följs åt när de söker föda i närheten av häckningsplatsen får man ändå en bra uppfattning om vilka arter som häckat i inventeringsområdet eller dess närhet. Det går inte vara helt säker på att häckningen skett i det inventerade området.

Inventeringen genomfördes genom att inventeraren rörde sig sakta över hela fastigheten och noterade alla fågelindivider som kunde observeras (som vid revirkartering). Dessutom gjordes punkttaxering från väl valda platser på husets olika sidor genom att stå stilla och observera 5-10 minuter. På detta sätt kunde fastigheten inventeras på ett heltäckande sätt. Den närmaste delen av det angränsande grönområdet på norra delen av fastigheten, lövträdsridån mot älvbrinken, inkluderades i inventeringen.

Inventeringarna gjordes i huvudsak på morgonen då aktiviteten är som störst men ett besök gjordes nattetid för att om möjligt observera nattaktiva fåglar. För att undersöka eventuella häckningar av rovfåglar och ugglor eftersöktes även risbon och bohål i träd på fastigheten.

Inventeringarna utfördes vid fem tillfällen under perioden 14/7 – 27/7, (tabell 1).

Datum	Inventeringstid	Väder
14/7	07:05 – 08:25	+13 °C, mulet, frisk vind, uppehåll
16/7	06:35 – 07:30	+9 °C, duggregn, svag vind
18/7	00:15 – 00:45	+9 °C, svag vind
19/7	05:35 – 06:45	+13 °C, sol, svag vind
27/7	08:45 – 09:45	+14 °C, mulet, svag vind

Tabell 1: Inventeringstillfällen

Övriga fynd i Artportalen

För att komplettera inventeringen med fågelobservationer i Njurundabommen gjorda under andra tider på året kontrollerades alla rapporterade fåglar på Artportalen från de senaste 5 åren. Då är det även möjligt att bedöma hur väl inventeringen fångar upp arter som tidigare har observerats i området.

Grundprincipen i Artportalen är att fynduppgifterna är öppna och tillgängliga för alla. Observationer av skyddsklassade fågelarter döljs däremot i Artportalen. Detta görs för att skydda dessa arter mot olika hot. Fågelarter som finns på listan över skyddsklassade arter är mycket ovanliga och det är osannolikt att de skulle häcka i inventeringsområdet. För att utesluta att det finns skyddsklassade fynd i området kontrollerades detta med Birdlife Medelpads rapportkommitté som har tillgång till denna information.

Resultat

Vid inventeringen noterades 24 fågelarter varav 13 arter bedöms häcka på eller i närområdet till fastigheten. Samtliga häckande arter är vanliga arter i området. För sex andra vanliga arter som noterades kunde inte häckning konstateras. De fem arter som listas som tillfälliga häckare inte i området. Se översikt i tabell 2.

Ingen av de arter som bedöms som häckande är upptagna som hotade på rödlistan eller skyddade enligt EU:s fågeldirektiv, bilaga 1.

Den detaljerade inventeringsredovisningen återfinns i bilaga 3.

Art	Aktivitet	Rödlistekategori
Blåmes	Häkat, flygga ungar	
Talgoxe	Häkat, flygga ungar	
Rödhake	Häkat, flygga ungar	
Bofink	Häkat, flygga ungar	
Grå flugsnappare	Häkat, flygga ungar	
Svartvit flugsnappare	Häkat, flygga ungar	NT – nära hotad
Nötväcka	Häkat, flygga ungar	
Sädesärla	Häkat, flygga ungar	
Lövsångare	Häkat, flygga ungar	
Skata	Häkat, flygga ungar	
Björktrast	Häkat, flygga ungar	NT – nära hotad
Koltrast	Häkat, flygga ungar	
Ringduva	Häckande, ruvar	
Art	Aktivitet	Rödlistekategori
Större hackspett	Födosökande	
Tamduva	Födosökande	
Kaja	Födosökande	
Grönfink	Födosökande	EN – starkt hotad
Pilfink	Födosökande	
Ladusvala	Förbiflygande	
Tillfälliga arter	Aktivitet	Rödlistekategori
Strandskata	Par med två ungar. Födosökande.	NT – nära hotad
Fiskmå	Förbiflygande	NT – nära hotad
Hämpling	Förbiflygande	
Drillsnäppa	Längs älven. Trolig häckning där.	NT – nära hotad
Lärkfalk	Förbiflygande	

Tabell 2: Artlista från fågelinventeringen

Artportalen – öppna fynd

Totalt finns 243 fågelobservationer av 54 arter rapporterade i Njurundabommen under åren 2018-2022. Om vi räknar bort sjöfåglar, vadarfåglar, rovfåglar, måsfåglar och andra fåglar som är knutna till andra biotoper eller årstider så återstår 30 arter. Detta kan då jämföras med de 19 arter (tillfälliga arter borträknade) som observerades under en tvåveckorsperiod i juli vid denna inventering.

Tio av de 54 fågelarter som observerades 2018-2022 hör till kategorin hotade arter. Åtta av arterna är hotade enligt rödlistan. Tre arter finns med i fågeldirektivets bilaga 1. Havsörnen är med i båda listorna.

Hotade fåglar enligt rödlistan: Havsörn, havstrut, gråtrut, tallbit, tornseglare, hussvala, stare och grönfink. Av dessa är tornseglare, hussvala, stare och grönfink arter som troligen häckar i Njurundabommen.

Fågeldirektivets bilaga 1: Havsörn, trana, brun kärrhök.
Dessa fåglar häckar inte i Njurundabommen.

Artportalen – dolda fynd

Rapportkommittén i Birdlife Medelpad tillfrågades om det fanns någon dold observation på skyddsklassad fågelart i området. Svaret på den frågan var nej.

Eftersök av risbon och bohål i träd på fastigheten

Två risbon kunde observeras på fastigheten. Det ena risboet fanns i en stor tall nära tomtgränsen på norra sidan huset och boet var tomt. Det andra boet fanns i en stor gran i skogsdelen på södra sidan huset och där observerades unga skator. I samma gran fanns en ruvande ringduva. Ringduvor har en utsträckt häckningsperiod så det var helt normalt.

Träden på fastigheten kontrollerades för att se om det fanns några bohål. Av de större träden var lövträden i gott skick och några bohål kunde inte hittas. På de större barrträden, gran och tall, kunde inte heller några bohål hittas.

Diskussion

Fastigheten Njurunda Prästbol 1:124 ligger i ett fågelrikt område. Det beror i hög grad på närvaron av olika biotoper med hög insektsproduktion vilket är avgörande för många häckande fåglar när de skall föda upp sina ungar. Det äldre bostadsområdet med uppvuxna trädgårdar och gamla träd lockar många fågelarter. Antalet fågelholkar i området är stort vilket gynnar hålhäckande arter som blåmes, talgoxe, svartvit flugsnappare med flera. Närheten till älven Ljungan gör att sjöfåglar, måsfåglar och andra arter som är knutna till vatten kan observeras. Den frodiga lövsöksremsan längs Ljungan passar många sångare. I närheten ligger även Mjösunds begravningsplats där det finns en stor artrikedom av både träd och övrig växtlighet som gynnar många fågelarter. Längs Stångån trivs fågelarter som strömstare och försärla. På andra sidan Ljungan är det nära till jordbruksmark och där häckar flera jordbruksarter. Vår och höst rastar många gäss, tranor på åkrarna. I centrala Njurundabommen ses ofta stora flockar med kajor, kråkor och tamduvor.

Inventeringen gjordes i andra halvan av juli och 13 av 24 arter har bedömts som häckande. Övriga 11 arter utgjordes av 6 arter som finns i närområdet och 5 tillfälliga arter. Hade inventeringen gjorts i månadsskiftet maj/juni hade fler häckningar sannolikt hittats men det är inte säkert att så många fler arter hade påträffats. Trots den begränsade inventeringstiden var antalet möjliga häckande arter 19. Det kan jämföras med 30 arter som rapporterats på Artportalen i Njurundabommen de senaste 5 åren. Fastigheten får anses ha blivit välinventerad. Inventeringen har kunnat utföras under gynnsamma väderförhållanden.

Grönfink är noterad vid ett inventeringstillfälle och får ses som en potentiell häckfågel i området då arten föredrar parker och trädgårdar. Arten är starkt hotad enligt rödlistan 2020 då den minskat kraftigt under en 10-årsperiod. Orsaken till minskningen är en sjukdom (flagellat), som påverkat beståndet kraftigt negativt. Beståndet som 2018 beräknades till 211 000 par fortsätter att minska. Trots att arten är starkt hotad görs bedömningen att nya bostäder på fastigheten Njurunda Prästbol 1:124 kan uppföras då det saknar betydelse för att bibehålla populationen av arten på en tillfredställande nivå såväl lokalt, regionalt eller nationellt. Bedömningen grundar sig på att berörd fastighet och den potentiella häckningsmiljö den kan utgöra för arten inte är unik eller i den storlek att det kan påverka arten negativt på ett betydande sätt.

Detaljplanen medför att antalet träd på fastigheten kommer att minska. En enkel och snabb kompensationsåtgärd är att sätta upp holkar eftersom många fågelarter har svårt att hitta naturliga boplatser. Genom att välja anpassade holkmodeller kan man hjälpa arter vars population minskar kraftigt på grund av svårigheten att hitta lämpliga boplatser.

Den naturliga boplatserna för fåglar som föredrar håligheter är gamla och döda träd med naturliga hål eller hål som hackspettar har hackat ut. En åtgärd som gynnar både fåglar och insekter är därför att spara hålträd, gamla träd och om möjligt även döda träd i särskilt den norra delen av fastigheten som gränsar mot slänten ner mot Ljungan. Vid inventeringen observerades många fåglar födosöka i den delen av fastigheten och insektsproduktionen bedöms vara stor där. Den stora linden som växer där bör sparas eftersom den gynnar både insekter och fåglar.

Slutsats

Inventeringen visar att de fåglar som bedömts som häckande på eller i närområdet av fastigheten Njurunda Prästbol 1:124 inte är upptagna som hotade på rödlistan eller skyddade enligt EU:s fågeldirektiv, bilaga 1.

Detaljplanen bör ta hänsyn till fåglar i området genom att spara hålträd och gamla träd där det är möjligt. Den stora linden i norra delen av planområdet innehar stora värden för områdets insektsproduktion vilket gynnar ett flertal arter i området. Linden bör om möjligt bevaras.

Utifrån underlaget ovan bedöms det att exploatering i området är möjlig utan betydande negativ påverkan på de arter som identifierats.

Referenser

Artportalen. <http://www.artportalen.se>

Artskyddsförordning (2007:845). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/artskyddsforordning-2007845_sfs-2007-845

Birdlife Medelpad, rapportkommittén

Sundsvalls kommuns publika webbkartor. <https://karta.sundsvall.se/>

Ekblom, R. (2007). Ny vår för fågelinventeringar. Sveriges Ornitologiska Förening.

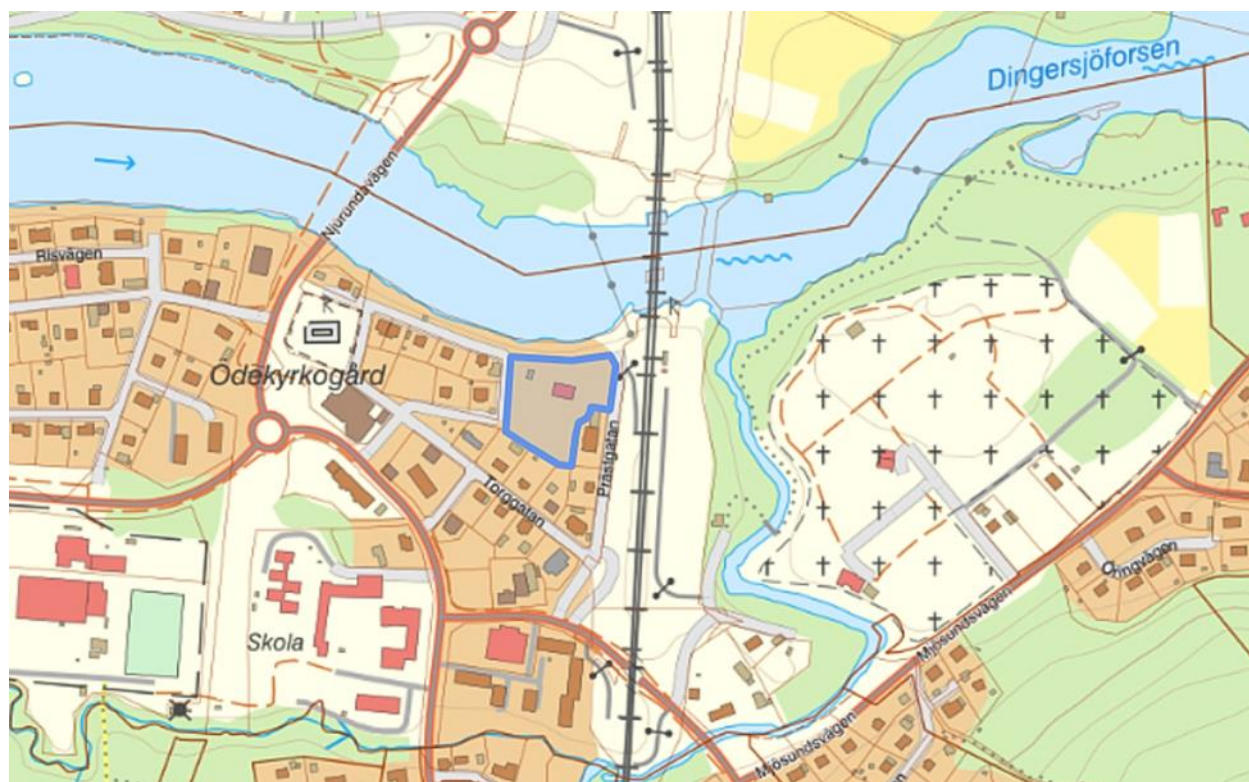
Eide, W m.fl (red.) (2020). Tillstånd och trender för arter och deras livsmiljöer – rödlistade arter i Sverige 2020, SLU Artdatabanken, Uppsala.

SLU Artdatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU Uppsala.

Bilaga 1. Översiktskarta

Njurundabommen. Njurunda Prästbol 1:124 markerad med blå linje.

Sundsvalls kommuns publika webbkartor. <https://karta.sundsvall.se/>

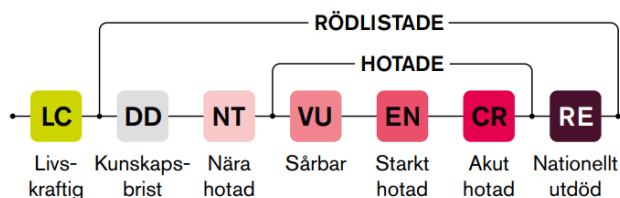

Bilaga 2. Artskydd för fåglar i lagstiftningen

Fågeldirektivet omfattar samtliga vilda fågelarter som förekommer naturligt i EU:s medlemsländer samt deras ägg, bon och livsmiljöer. Bilaga 1 listar arter som kräver särskilt skydd i form av SPA-områden där arterna häckar eller rastar i betydande antal. Bilaga 2 reglerar vilka arter som får jagas samt när och hur, utifrån nationell lag med hänsyn till populationsnivå, geografisk spridning och reproduktion. Bilaga 3 listar arter för vilka handel och annan hantering av dödade eller fångade exemplar är tillåten respektive begränsad.

Fågeldirektivets artskydd tillämpas i svenska artskyddsförordningen samt jaktförordningen. Bernkonventionens artlistor över skydd respektive strikt skydd för djurarter är också tillämpade genom artskyddsförordningen.

Rödlistan

De internationella benämningarna för kategorierna – som används globalt – är: Regionally Extinct (RE), Critically Endangered (CR), Endangered (EN), Vulnerable (VU), Near Threatened (NT), Data Deficient (DD) och Least Concern (LC).

Rödlistning är ett system som utvecklats av Internationella naturvårdsunionen (IUCN) för att utvärdera tillståndet för arter i naturen (www.iucnredlist.org). Kort sagt är rödlistan en sammanställning av arters status (utdöenderisk) inom ett geografiskt område, i vårt fall Sverige. I kategoriseringen ingår inga värderingar av hur angeläget det är att bevara eller göra insatser för en viss art, utan analyser och bedömningar syftar till att kvantifiera utdöenderisken. Rödlistan är till hjälp för att identifiera vilka arter, och utifrån arternas ekologi, vilka miljöer som behöver åtgärder för att arternas tillstånd ska förbättras. Den är ett hjälpmedel för att kunna göra naturvårdsprioriteringar, men den har ingen formell juridisk status. Rödlistan tas fram av SLU Artdatabanken vid Sveriges Lantbruksuniversitet och presenteras tillsammans med Naturvårdsverket.

(SLU Artdatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU Uppsala)

Bilaga 3. Detaljerad inventeringsredovisning

Art	14 juli		16 juli		18 juli *		19 juli		27 juli	
	Adult	1k	Adult	1k	Adult	1k	Adult	1k	Adult	1k
Adult – vuxen fågel 1k - ungfågel										
Blåmes		3		1				2		2
Talgoxe	1			2			1	3		
Rödhake	1	hörda					1	1		
Bofink			1				2			
Grå flugsnappare									1	3
Svartvit flugsnappare			1	2						
Nötväcka			1	1			1		1	
Sädesärta	1		2	4			2			
Lövsångare			1				1	1	1	
Skata		3		2				2	1	
Björktrast	1						1			
Koltrast	1									
Ringduva									1	
Större hackspett			1				1		1	
Tamduva	8		8				14		3	
Kaja	10		6				6		5	
Grönfink							3			
Pilfink							1			
Ladusvala							1			
Strandskata	2	2	2	2						
Fiskmåsar	1		1				1			
Hämpling							2			
Drillsnäppa							1			
Lärkfalk							1			

* 18 juli - nattinventering, inga observerade fåglar

Datum	Inventeringstid	Väder
14 juli	07:05 – 08:25	+13 °C, mulet, frisk vind, uppehåll
16 juli	06:35 – 07:30	+9 °C, duggregn, svag vind
18 juli	00:15 – 00:45	+9 °C, svag vind
19 juli	05:35 – 06:45	+13 °C, sol, svag vind
27 juli	08:45 – 09:45	+14 °C, mulet, svag vind